

2. BALSŲ RAŠYMAS

2.1. FONETINĖ BALSŲ RAŠYBA

2.1.1. **Žodžių šaknyje ir nekaitomuose žodžiuose balsės ir dvibalsės dažniausiai rašomos pagal tai, kaip garsas tariamas**, pvz.: *namas, rašo, dėti, kova, kitas, lygus, lupo, kūnas; pas, nè, po, tik, ligi, lyg, su; kaimas, laukas, leisti, liepė, zuikis, juodas*.

Iš klausos rašomi ir tie balsiai ar dvibalsiai, kurie kaitaliojasi giminiškuose žodžiuose, pvz.: *lyti, lijo, lieti, laistyti; dužti, dūžis, daužti; sverti, svėrė, sviro, svyra, svoris, svaras*.

Svarbu skirti trumpuosius *i, u* ir ilguosius *y, ū*, kurie tarpusavyje kaitaliojasi:

a) pagrindinėse veiksmažodžių formose, pvz.: *gyti – gijo, būti – buvo*; pagrindinių formų balsiai išlieka ir jų dariniuose, pvz.: *gyja – gyjantis*, bet *gijo – išgijęs*;

b) bendrašakniuose veiksmažodžiuose, pvz.: *rišti – ryšėti, glusti – glūdėti; kuria – kūrena*;

c) bendrašakniuose ištiktukuose, reiškiančiuose silpnesnį ir stipresnį veiksmą, pvz.: *gribšt – grybšt, trukt – trūkt*;

d) veiksmažodžiuose ir iš jų sudarytuose galūninės darybos daiktavardžiuose, pvz.: *bristi – brydė, kišti – kyšis, mušti – mūšis*; priesaginės darybos daiktavardžiai išlaiko pamatinės formos balsį, pvz.: *brido – bridimas, muša – muštynės*;

e) būdvardžiuose ir iš jų sudarytuose daiktavardžiuose, pvz.: *gilus – gylis*.

2.1.2. **Iš klausos rašomi daugelio priesagų balsiai ir dvibalsiai**, pvz.: *rašalas, degėsis, draugija, mokinyš, knygynas, rašyba, plaktukas, ristūnas; mergaitė, vėjuotas, paukštiena*.

Dažniausiai vartojamos priesagos turi šiuos balsius:

a) balsį *a*: *-alas*, pvz.: *rašalas, kepalas*; *-acija*, pvz.: *elektrifikacija, informacija*;

b) balsį *e*: *-elis, -elė*, pvz.: *namelis, eglelė*; *-esnis, -esnė*, pvz.: *geresnis, geresnė; -etas, pvz.: penketas, keletas*;

c) balsį *ė*: *-ėsis*, pvz.: *degėsis, griuvėšiai*; *-ėlis, -ėlė*, pvz.: *dobilėlis, lelijėlė, mergužėlė; pavargėlis, nedorėlis*;

d) balsį *i*: *-imas*, pvz.: *bėgimas, dainavimas, pažymėjimas*; *-inė*, pvz.: *gimtinė, raštinė*; *-iklis*, pvz.: *skaitiklis, variklis*; *-inys*, pvz.: *mokinyš, rašinys*;

e) balsį *y*: *-ymas*, pvz.: *rašymas, mokymas*; *-ynas*, pvz.: *knygynas, žodynas, beržynas*; *-yba, -ybos*, pvz.: *rašyba, varžybos*;

f) balsį *u*: *-ukas*, pvz.: *pieštukas, berniukas*; *-umas, -umai*, pvz.: *gerumas, malonumai*; *-uma*, pvz.: *visuma, dykuma*; *-tuvas, -tuvė*, pvz.: *šautuvas, šaldytuvas, keptuvė*;

g) balsį *ū*: *-ūnas*, pvz.: *pirmūnas, atėjūnas*.

P a s t a b o s . 1. Mažybinės priesagos *-elis, -elė* dedamos prie dviskiemenių daiktavardžių kamieno, pvz.: *bernelis, linelis, eglelė, giesmelė*, o priesagos *-ėlis, -ėlė* – prie daugiaskiemenių daiktavardžių kamieno, pvz.: *bernužėlis, dobilėlis, lelijėlė*.

2. Priesagą *-ymas* turi daiktavardžiai, sudaryti iš veiksmažodžių, kurių bendratis baigiasi *-yti* ir būtasis kartinis laikas neturi priesagos *-ijo*, pvz.: *skaitymas (skaityti, skaitė), laikymas, mokymasis*, o priesagą *-imas* – daiktavardžiai, sudaryti iš kitų veiksmažodžių, pvz.: *bėgimas, piešimas, skaičiavimas, tylėjimas, rijimas (ryti, rijo), dalijimas (dalyti, dalijo)*.

2.1.3. **Iš klausos rašomi priešdėlių balsiai ir dvibalsiai**, pvz.: *ateitis, praeitis, išeiti, priėti, nulaužti, protėviai, apibėgti, atiduoti, apyrankė, atatranka, nuolaužos, priegaidė*.

P a s t a b a . Su priešdėliu *api-* rašomi veiksmažodžiai, kurių šaknis prasideda priebalsiais *b, p*, ir iš jų su priesagomis sudaryti daiktavardžiai, pvz.: *apibėgti, apibrėžti, apipilti, apiplauti, apibrėžimas, apipylimas, apiplyšėlis, apibrėžtis*. Priešdėlis *api-* taip pat gali būti prieš *f*, pvz.: *apiforminti, apiforminimas*.

Su priešdėliu *apy-* rašomi būdvardžiai ar iš jų sudaryti prieveiksmai, pvz.: *apygeris, apyjuodis, apygeriai*, galūninės darybos daiktavardžiai ir daiktavardiniai prieveiksmai, pvz.: *apytamsa, apygarda, apybraiža, apylinkė, apykaklė, apynasris, apyvaras, apyaušriais, apyvakariu*. Priešdėlis *apy-* lieka ir šių daiktavardžių vediniuose, pvz.: *apybraižėlė, apysakaitė*.

2.1.4. **Priešdėliniuose ir sudurtiniuose žodžiuose susidūrusios balsės (jos gali žymėti ir paprastą, ir dvibalsio garsą) rašomos abi:**

a) priešdėliniuose žodžiuose šaknies ir priešdėlio arba dviejų priešdėlių balsės, pvz.: *nuima, pailgas, paupys, paakys, neaukštas, neužmiršo, apsiavė, priauglis*;

b) sudurtiniuose žodžiuose pirmojo kamieno galo ir antrosios šaknies pradžios balsės, pvz.: *dviašis, baltaūsis, pirmaeilis, daugiaaukštis*.

Yra tik keletas žodžių, kur priešdėlių *ne-, be-, te-* balsis tariant susilieja su šaknies balsiu, todėl juos rašome su viena balse, pvz.: *nesu (ne + esu), neina (ne + eina), nesti (ne + esti), nėra (ne + yra), nėjo (ne + ėjo), bėra (be + yra), tėra (te + yra)*.

Greta tariami du tarptautinių žodžių balsiai rašomi dviem raidėmis, pvz.: *aerzolis, baobabas, zoologija, vakuumas*.

2.2. E IR IA RAŠYMAS

2.2.1. **Balsė e rašoma linksniuojamųjų žodžių galūnėse, jei vardininko galūnė yra -ė:**

a) *ė* linksniuotės daiktavardžių galūnėse, pvz.: *žolė, žoles, žolei* (nes *žolė*);

b) *ė* linksniuotės (moteriškosios giminės) būdvardžių galūnėse, pvz.: *medinė, medines, medinei* (nes *medinė*).

Šių žodžių galininko galūnėje rašoma raidė *ę*, pvz.: *žolę, medinę*.

2.2.2. **Su e rašoma veiksmažodžių būtojo kartinio laiko vienaskaitos antrojo asmens galūnė -ei (prieš ją išlieka minkštieji priebalsiai t, d)**, pvz.: *nešei, rašei, audei, siautei*.

2.2.3. **Lietuviškų žodžių šaknyse rašoma tik balsė e**, pvz.: *metai, medis, teta, senas, geras, šeši, nešti, vesti*. (Su *ia* rašomi tik kai kurie nelietuviškos kilmės žodžiai, žr. 2.2.8.) Nelietuviškos kilmės žodžiuose su *e* rašoma dvibalsė *eu*, pvz.: *eufemizmas, leukocitai, Europa*.

2.2.4. **Balsė e rašoma lietuviškose priesagose:**

a) prieš kurias išlieka minkštieji priebalsiai *t, d*, pvz.: *-elis (piršt-elis, žod-elis), -esnis (balt-esnis, sald-esnis), -esys (liūd-esys), -ena (žand-ena), -eklė (gelt-eklė), -ekšnis (šalt-ekšnis)*;

b) kurių rašybos negalima patikrinti, pvz.: *-etas (vienetas, šešetas), -eri (penkeri), -eji (dveji), -sena (eisena), -mena (trupmena)*.

2.2.5. **Balsė e rašoma visur kitur, kur rašybos negalima patikrinti:**

a) įvardžių *mane, tave, save* galūnėse (šių įvardžių kilmininko galūnėse rašoma raidė *ę*: *manęs, tavęs, savęs*);

b) dviskiemenių galūnių pabaigoje, būtent: vietininko galūnėse, pvz.: *kelyje, pievoje, žolėje, turguje, laukuose, pievose, žolėse, baltame, baltoje*, ir veiksmažodžių daugiskaitos pirmojo ir antrojo asmens galūnėse, pvz.: *dirbame, dirbate*;

c) nekaitomuose žodžiuose, pvz.: *ne, nes, bet, beje, bene, dviese, kadaise, savaime, drauge; palei, kolei, šiolei, dėlei*.

2.2.6. Linksniuojamųjų žodžių galūnėse ia rašoma, kai nė vienas to žodžio linksnis neturi balsio é (tai yra – visų linksniuojamųjų žodžių galūnėse, išskyrus tuos atvejus, kurie nurodyti prie e rašymo punkto 2.2.1), pvz.: *kelias, keliai, dalia, dalias, šaliai, vaisiaus, staliai; žalias, žaliam, lygiam, žalia, žaliai, lygias; geriausias, geriausia, geriausiam; mediniam, mediniame, mediniai; geresniam, geresniame, geresniais; kuriam, kuriais, kurias; keturiais, keturias*.

Su *ia* rašoma ir *dukteriai, dukteria*, nes su vardininko galūne –é čia kaitaliojasi ne šių linksnių galūnės –*iai, -ia*, o prieš *r* esantis balsis *e*, plg. *dukt-é, dukt-er-iai*.

2.2.7. Veiksmažodžių galūnėse ia rašoma:

a) esamojo laiko trečiojo asmens gale, pvz.: *kelia, skalbia, verčia, audžia*;

b) būtojo kartinio laiko ir tariamosios nuosakos vienaskaitos pirmojo asmens gale rašoma –*iau*, pvz.: *kèliau, skalbiau, verčiau, audžiau; kelčiau, ausčiau*.

Pagal esamojo laiko trečiąjį asmenį rašomos iš jo sudarytos formos: daugiskaitos pirmasis ir antrasis asmuo, pvz.: *skalbia-me, skalbia-te*, dalyviai, pvz.: *skalbia-ntis, skalbia-nti, skalbia-mas, skalbia-ma*, padalyviai, pvz.: *skalbia-nt, verčia-nt*. Pagal esamąjį laiką su *ia* rašomi ir būsimojo laiko dalyviai, pvz.: *skalbsiantis, skalbsianti, skalbsiančio, skalbsiančios*.

2.2.8. Lietuviškų žodžių šaknyje rašoma iau (ne eu), pvz.: *šiaudas, kriaušė, šiaurė, kiauras, džiaugtis, liautis*. Su *ia* rašomi kai kurie nelietuviškos kilmės žodžiai, pvz.: *aliarmas, girlianda, pliažas, Aliaska*.

2.2.9. Priesagose ia rašoma:

a) lietuviškose priesagose, prieš kurias minkštieji priebalsiai *t, d* virsta *č, dž*: –*iausias (balč-iausias, saldž-iausias), -iauti, -iauja, -iavo (posėdž-iauti), -iava (baudž-iava)*; pagal –*iava* rašoma ir –*liava (rink-liava)*; pagal šią taisyklę būdvardiniųrieveiksmių gale rašoma –*iai (soč-iai, saldž-iai)*;

b) tarptautinėse nepatikrinamose priesagose: –*iacija*, pvz.: *transliacija, cirkuliacija*; –*iantas*, pvz.: *spekuliantas, simuliantas*; –*iatorius*, pvz.: *izoliatorius, ventiliatorius*; –*iaras, -iarus, -iarija*, pvz.: *kapiliaras, populiarus, kanceliarija*.

2.2.10. Prieveiksmių gale ia rašoma, jei greta to prieveiksmio yra daiktavardžio forma su ia arba kitas prieveiksmis su io, pvz.: *nakčia, šalia* (plg. 2.2.6), *slapčia* (plg. *slapčiomis*), *vogčia* (plg. *vogčiomis*), *tyčia* (plg. *tyčiomis*).

2.2.11. ia rašoma tarp sudurtinių žodžių dėmenų, pvz.: *angliakasys, dalgiakotis, piliakalnis, rugiagėlė, saldžiarūgštis*.

Su *ia* rašomi ir sudurtiniai dešimčių nuo *keturiasdešimt* iki *devyniasdešimt* pavadinimai.

2.3. BALSĖS A, Ę, Į, U ŽODŽIŲ ŠAKNYSE

2.3.1. Balsės a, ę, į, u rašomos tose žodžių šaknyse, kuriose ilgieji balsiai kaitaliojasi su dvigarsiais an, en, in, un, pvz.: *kąsti, kąsnis – kanda, kando; bręsti, bręsta – brendo, brandus; lįsti, ląsta – lindo, lenda; rąstas, ręsti – rentė, rantė; siųsti – siunčia, siuntė*. Balsiai, kurie kaitaliojasi su *an, en, in, un*, būna prieš priebalsį *s*.

P a s t a b a . Nosinės raidės nerašomos veiksmažodžiuose, kurių esamajame laike atsiranda intarpas *n*, o kiti kamienai dvigarsio neturi, pvz.: *akti, anka, ako; sekti, senka, seko; gesti, genda, gedo*.

2.3.2. **Balsės q, ę, į žodžių šaknyse rašomos, kai jomis žymimi garsai giminiškuose žodžiuose kaitaliojasi tarpusavyje**, pvz.: *grąža, grąžtas, gręžti, grįžti; tąsa, tęsti, tįsti; trąša, tręšti; drąsa, drįsti; rėžtis, rąžytis*. Balsiai, kurie kaitaliojasi tarpusavyje ir žymimi nosinėmis raidėmis, būna prieš priebalsius s, š, ž.

P a s t a b a . Balsės q, ę nerašomos, jei šaknyje a ir e kaitaliojasi su é, pvz.: *graso, gresia, grėsti; drasko, dreskia, drėskė*.

2.3.3. **Balsės q, ę žodžių šaknyse rašomos, kai jomis žymimi garsai išlieka ilgi tiek kirčiuotame, tiek nekirčiuotame skiemenyje:**

a) daiktavardžių šaknyse: *qsà, qsôtis, qsėlė; ážuolas, qžuolýnas; žqsìs, žqsinas, žqsìnis; žqslai, žqslėliai; vqšas, vqšėlis; lėšis, lėšiùkas;*

b) veiksmažodžių esamojo laiko šaknyse: *šqlù, šq̃la (bet šalo); bqlù, bq̃la (bet balo); gęstù, gęsta (bet geso); tręštù, tręšta (bet trešo); tęžtù, tęžta (bet težo)*; taip rašomos ir formos, sudarytos iš šių veiksmažodžių esamojo laiko, pvz.: *šqlantis, gęstant*.

2.3.4. **Nosine raide rašomas prielinksnis į.**

Nosine raide taip pat rašomas **priešdėlis į-**, su nosine raide **priešdėlis sq-**, pvz.: *įvažiavo, įtaka; sqjunga, sqžinė*.

P a s t a b a . Kai atskiru skiemeniu einantis balsis nėra priešdėlis, lietuviškuose žodžiuose rašome y, tarptautiniuose – i, pvz.: *yla, yda, ypač; idėja, imigrantas*.

I š i m t i s . Su nosinėmis raidėmis rašomi žodžiai *įsas, įščios, įsnauja*, nors čia į nėra priešdėlis.

2.4. BALSĖS A, Ę, Į, U ŽODŽIŲ GALŪNĖSE

2.4.1. **Linksniojamųjų žodžių vienaskaitos galininke rašomos balsės q, ę, į, u, daugiskaitos kilmininke – u**, pvz.: *vaikq, eglę, medi, sūnu, gerq, antrq, kitq, dirbamq, dirbantį, kuri; vaiku, eglu, medžiu, geru, kuriu, dirbančiu*.

I š i m t y s . 1. Nosinės raidės nerašomos įvardžių galininke *mane, tave, save*, bet rašomos šių įvardžių kilmininke *manęs, tavęs, savęs*.

2. Nosinės raidės nerašomos nederinamųjų formų (bevardės giminės) būdvardžių, įvardžių ir skaitvardžių galūnėse, pvz.: 1. *Jis yra ir šilta, ir šalta matęs*. 2. *Visa palikau namie*. 3. *Jis antra tiek turi*.

3. Be nosinių rašomi kiekinii skaitvardžių nuo 11 iki 19 ir įvardžio *keliolika* galininkai, pvz.: 1. *Metai turi dvylika mėnesių*. 2. *Tai atsitiko prieš keliolika metų*.

4. Be nosinių rašomi dviskaitos galininkai, pvz.: *du broliu, dvi seseri*.

2.4.2. **Veikiamųjų esamojo ir būsimąjo laiko vyriškosios giminės dalyvių vienaskaitos ir daugiskaitos vardininke rašoma balsė q, o būtojo kartinio ir dažninio laiko – balsė ę**, pvz.: *bėgqs, bėgq, bėgsiqs, bėgsiq; bėgęs, bėgę, bėgdavęs, bėgdavę*; esamojo laiko vardininke rašoma ir balsė į, pvz., *stovįs*.

2.4.3. **Įvardžiutinių žodžių vienaskaitos galininke ir daugiskaitos kilmininke nosinės raidės rašomos abiejuose sudurtinės galūnės skiemenyse**, pvz.: *gerąjį, gerąją, pirmąjį, savąjį, būsimąją; gerųjų, pirmųjų, savųjų, būsimųjų*.

2.4.4. **Įvardžiutinių žodžių moteriškosios giminės vienaskaitos įnagininke ir daugiskaitos galininke q rašoma priešpaskutiniame skiemenyje**, pvz.: *gerąją, pirmąją, savąją, būsimąją; gerąsias, pirmąsias, savąsias, būsimąsias*.

2.4.5. **Su u rašomas tariamosios nuosakos trečiasis asmuo**, pvz.: *dirbtų, rašytų, mokytųsi*.

2.4.6. **Su u rašomi siekiniai**, pvz.: *artų, pjautų, medžiotų (išėjo medžiotų)*.

2.5. Y, Ū IR I, U LINKSNIŲ GALŪNĖSE

2.5.1. y rašoma:

a) *(i)a* linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos vardininko ir šauksmininko ir *(i)a* linksniuotės būdvardžių (vyriškosios giminės) vienaskaitos vardininko kirčiuotose galūnėse, pvz.: *gaidỹs, šaulỹs, avilỹs; šaulỹ, gaidỹ; kairỹs*;

b) *i* linksniuotės daiktavardžių daugiskaitos vardininke ir šauksmininke, pvz.: *širdys, vinys, akmenys, seserys*;

c) *(i)a* linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos, *i* linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos ir daugiskaitos vietininke, pvz.: *medyje, kelyje; širdyje, akmenyje; širdyse, akmenyse*;

d) veikiamųjų įvardžiutinių visų laikų dalyvių vyriškosios giminės vienaskaitos vardininke, o paprastųjų dalyvių esamojo ir būsimąjo laiko daugiskaitos vardininke, pvz.: *dirbantysis, dirbusysis, dirbdavusysis, dirbsiantysis; dirbantys (dirbą), dirbsiantys (dirbsią)*.

2.5.2. i rašoma:

a) *(i)a* linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos vardininko ir šauksmininko ir *(i)a* linksniuotės būdvardžių (vyriškosios giminės) vienaskaitos vardininko nekirčiuotose galūnėse, pvz.: *šaltis, klajoklis; šalti, klajokli; didelis, geresnis*;

b) *i* linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos vardininke, pvz.: *širdis, vinis, naktis* (išimtis: *petỹs*);

c) *i* linksniuotės daiktavardžių daugiskaitos galininke, pvz.: *širdis, vinis, dukteris, akmenis*;

d) *(i)a* linksniuotės būdvardžių (vyriškosios giminės) daugiskaitos vardininke, pvz.: *balti, žali, dideli*;

e) esamojo ir būsimąjo laiko veikiamųjų dalyvių vyriškosios giminės vienaskaitos vardininke, pvz.: *dirbantis (dirbąs), dirbsiantis (dirbsiąs)*.

2.5.3. **ū rašoma** *(i)u* linksniuotės daiktavardžių ir būdvardžių (vyriškosios giminės) daugiskaitos vardininke ir šauksmininke, pvz.: *sūnūs, lietūs; gražūs, saldūs*.

2.5.4. u rašoma:

a) *(i)u* linksniuotės daiktavardžių ir būdvardžių (vyriškosios giminės) vienaskaitos vardininke, pvz.: *sūnus, lietus, vaisius; gražus, saldus*;

b) vyriškosios giminės žodžių vienaskaitos įnagininke ir daugiskaitos galininke, pvz.: *lauku, akmeniu, baltu, gražiu, šimtu, kitu; laukus, peilius, baltus, gražius, šimtus, kitus*;

c) *(i)u* linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos vietininke, pvz.: *viduje, turguje*; galūnė *-uje* rašoma ir priesagas *-tojas, -ėjas* turinčių daiktavardžių vienaskaitos vietininke, pvz.: *artojuje, siuvėjuje*.

2.6. I, U IR Y, Ū VEIKSMAŽODŽIŲ BŪSIMAJAME LAIKE

2.6.1. **Jei dviskiemenė bendratis baigiasi -yti, -(i)ūti, veiksmažodžio būsimąjo laiko trečiajame asmenyje rašoma i, (i)u**, pvz.: *lyti – lis, gyti – gis, būti – bus, džiūti – džius*.

Išimty s: *vyti – vys, siūti – siūs* ir jų sangražinės formos *vysis, siūsis*.

2.6.2. Visų kitų veiksmažodžių trečiajame asmenyje rašoma bendraties balsė:

a) jei dviskiemenė bendratis turi balsius *y, ū*, kurie eina ne tiesiogiai prieš *-ti*, būsimąjo laiko trečiajame asmenyje rašoma *y, ū*, pvz.: *blykšti – blykš, dygti – dygs, dūkti – dūks, rūgti – rūgs*;

b) jei dviskiemenė bendratis šaknyje turi *i, u*, būsimąjo laiko trečiajame asmenyje irgi yra *i, u*, pvz.: *bristi – bris, brukti – bruks*;

c) daugiaskiemenės bendraties veiksmažodžiai būsimąjo laiko trečiajame asmenyje visada turi tą pačią balsę kaip ir bendratis, pvz.: *matyti – matys, kaišyti – kaišys*.

2.6.3. **Būsimojo laiko pirmasis ir antrasis asmuo visada turi bendratis kamieno balsę**, pvz.: *gyti – gysiu, gysi* (bet *gis*); *būti – būsiu, būsi* (bet *bus*); *blykšti – blykšiu, blykši*; *matyti – matysiu, matysi*; *lipti – lipsiu, lipsi*.

2.7. SUDURTINIŲ ŽODŽIŲ BALSĖS

2.7.1. **Sudurtinių žodžių dėmenis gali jungti balsės a, o, é, i, y, u, ū**, pvz.: *kirvakotis, šaltakraujis, šikšnosparnis, kraujotaka, saulėtekis, akimirka, dailyraštis, vidudienis, galvūgalis*. Įsidėmėtina, kad balsė e jungiamąja balse niekada nebūna; po minkštųjų priebalsių tarp sudurtinio žodžio dėmenų rašoma *ia* (žr. 2.2.11).

2.7.2. **Sudurtiniai žodžiai, kurių pirmuoju dėmeniu eina vienaskaitos galininkas ar daugiskaitos kilmininkas, rašomi su tų linksnių nosinėmis raidėmis**, pvz.: *anąsyk, šiąnakt, šiřyt, šiřytinis, šiųdienis*.

2.7.3. **Sudurtiniuose žodžiuose su antriniais mišriaisiais dvigarsiais rašomos balsės y, ū, jei šias balses turi pirmąjį dėmenį atitinkantys žodžiai**, pvz.: *septynmetis* (plg. *septyneri metai*), *žvyroduobė* (plg. *žvyro duobė*), *dūmtraukis, perkūnsargis, sūrmaišis*. Kitur šios dvigarsės rašomos su *i, u*, pvz.: *pipirmedis* (plg. *pipiro medis*), *viduržiemis*.

Kompiuterinis lietuvių kalbos žinynas. Nuo morfologijos iki reikalų raštų, sudarė Petras Kniūkšta, Vilnius: Šviesa, 2004.